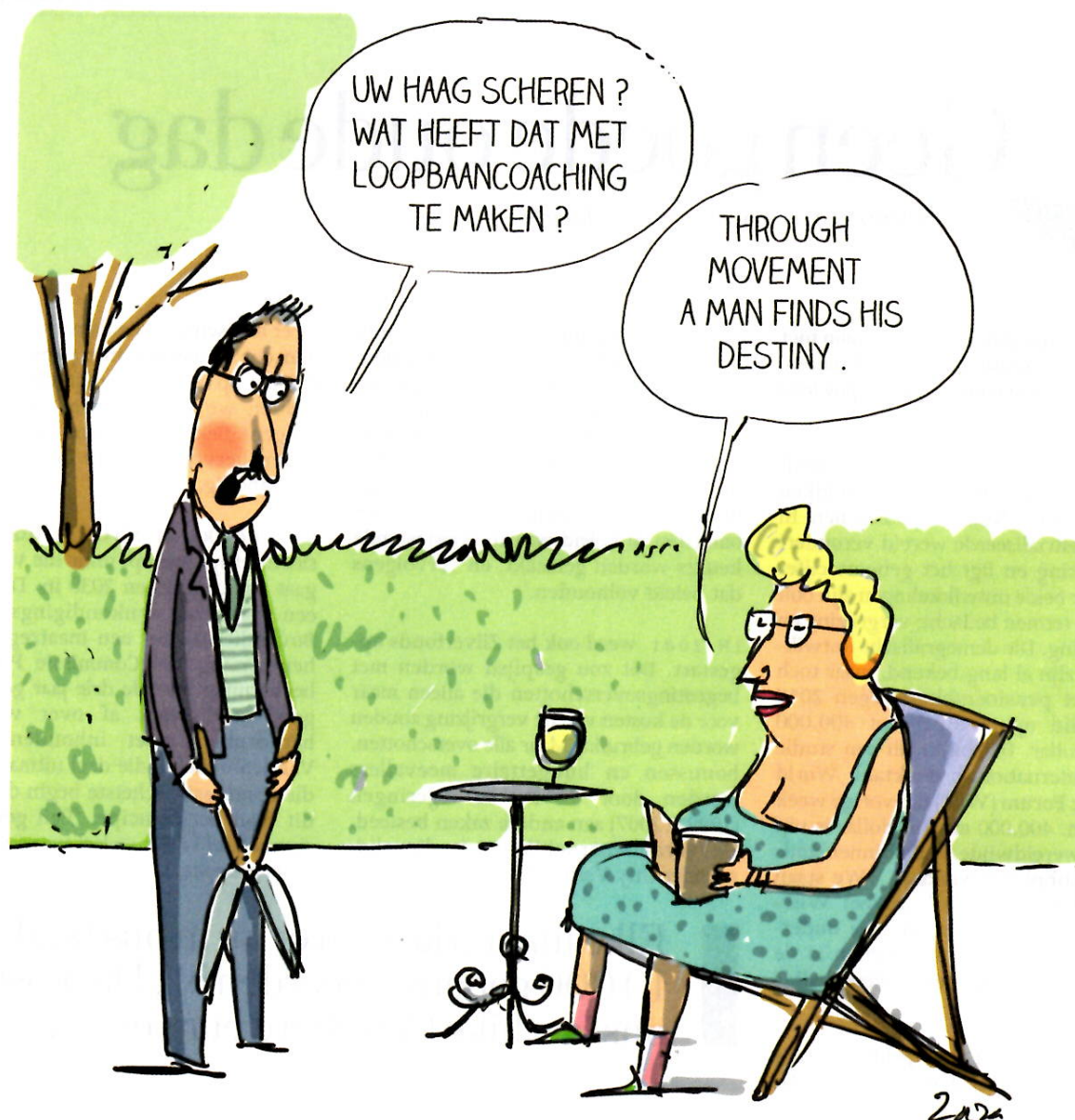




ARBEIDSMARKT

Loopbaancoaching: subsidies creëren nieuwe hype

‘We moeten
ervan genieten zolang
het duurt’

Steeds meer mensen voelen zich geroepen om loopbaancoach te worden. Dat heeft alles te maken met de loopbaancheques die de Vlaamse regering vier jaar geleden heeft ingevoerd. Dat gulle systeem nodigt uit tot misbruiken. Daarom moet er meer controle op de kwaliteit komen, vinden ook mensen in de sector. 'Anders wordt de markt binnen de kortste keren kapotgemaakt.'

Door ANN PEUTEMAN, illustraties ZAZA, foto's WOUTER VAN VOOREN

'In de lente hebben we het altijd ontzettend druk', zegt Elie Naudts. 'Dat komt doordat mensen die ongelukkig zijn in hun job nog actie willen ondernemen voor ze met vakantie vertrekken. Anderen komen in deze periode van het jaar bij ons aankloppen omdat ze een slecht evaluatiegesprek achter de rug hebben.' Naudts, partner bij loopbaancentrum My Future Works, is een van de duizenden loopbaancoaches die Vlaanderen rijk is. Sommigen van hen houden kantoor in een functioneel pand met hoge ramen en designmeubelen, anderen gewoon aan hun keukentafel. Hun klanten zijn werknemers of zelfstandigen die zichzelf constant voorbijrennen, dromen van een carrièreswitch, geen bevrediging meer uit hun job halen of hun baas naar de maan wensen. Wat moeten ze doen om hun job vol te kunnen houden? Welke alternatieven hebben ze? Dát is wat ze bij een loopbaancoach te weten willen komen. 'We helpen onze klanten om een intern kompas te ontwikkelen dat hen voor de rest van hun loopbaan de juiste weg kan wijzen', aldus Naudts. 'Het is belangrijk dat ze van zichzelf weten in welke werkomgeving ze floreren, waar ze goed in zijn en wat hun energie geeft.'

Voor die begeleiding betalen de meeste klanten met de loopbaancheques die de Vlaamse regering vier jaar geleden heeft ingevoerd. Sindsdien mag elke werkende Vlaming eens in de zes jaar twee van die cheques kopen. En dat gebeurt massaal. In 2014 bestelden 11.663 mensen een of twee loopbaancheques, vorig jaar waren dat er al 20.546. Vooral vrouwen en hoger opgeleiden maken er gebruik van. Eén zo'n cheque, die goed is voor vier uur loopbaanbegeleiding, kost de klant 40 euro. Maar dankzij de gulle tussenkomst van de Vlaamse overheid, die daar dit jaar meer dan 20 miljoen euro voor uittrok, krijgt de loopbaancoach 550 euro betaald. Vlaams minister van Werk Philippe Muyters (N-VA) maakt zich sterk dat hij die investering kan terugverdienen doordat werknemers die in loopbaanbegeleiding zijn geweest minder ziekteverlof opnemen, niet zo

vaak tegen een burn-out aanlopen en langer aan het werk blijven. Of dat ook echt zo is, weet niemand. 'Op dit moment staat helemaal niet vast voor wie het nuttig kan zijn en wat loopbaanbegeleiding tot een succes maakt', zegt Katleen De Rick van het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA) van de KU Leuven. 'De resultaten zijn moeilijk te meten, want mensen doen er vaak lang over om grote carriërbeslissingen te nemen. Eigenlijk zouden we de gebruikers nog jaren moeten volgen om na te gaan of hun loopbaan inderdaad stabiel is geworden.'

Om vast te stellen dat loopbaancoaches beter worden van het loopbaanchequesysteem, dat door de VDAB wordt gecoördineerd, zijn geen metingen nodig: terwijl een uur therapie een psycholoog gemiddeld 50 euro opbrengt, krijgt een loopbaancoach daarvoor zo'n 140 euro. Geen wonder dat loopbaanbegeleider dezer dagen een populair beroep is. Al is het onduidelijk hoeveel er onder-tussen zijn. Zelfs voor de VDAB. Daar kunnen ze ons alleen zeggen dat er in Vlaanderen 2198 locaties zijn waar begeleiding met loopbaancheques wordt gegeven. Maar ze hebben geen zicht op hoeveel coaches daar precies werken. Sommige coaches zijn al vele jaren met loopbaanbegeleiding bezig, maar de meesten sprongen pas bij de lancering van de loopbaancheques op de kar. Er bestond dan ook geen twijfel over dat de voordelige cheques een hoop klanten zouden lokken. 'Heel wat mensen voelen zich op professioneel vlak heel onzeker omdat ze de automatisering zien oprukken', aldus Naudts. 'Daarnaast lijden velen onder de hoge werkdruk die de crisis met zich heeft meegebracht. Hoewel bedrijven nu weer extra personeel aanwerven, zijn sommige werknemers echt aan het eind van hun Latijn.' Vandaar dat de cheques meteen vlot over de toonbank gingen, waardoor er zich nóg meer coaches aan-dienden. 'Iedereen heeft vandaag wel een loopbaancoach in zijn nabije omgeving of kent iemand die begeleiding heeft gevolgd', zegt De Rick. 'Het gevolg is dat loopbaanbegeleiding in korte tijd heel bekend is geworden en de vraag nog enorm is toegenomen.' Niet alleen de vraag naar specifieke loopbaancoaching trouwens. Ook life coaching, relatie- en teamcoaching zitten in de lift. 'Met dank aan de VDAB', zegt loopbaanbegeleider Tom Hallez, een van de oprichters van het coaching- en opleidingsbureau YourCoach. 'Door de invoering van de loopbaancheques is coaching niet alleen bekender geworden, het grote publiek neemt het ook ernstiger.'

In harmonie

Hoe vind je tussen al die honderden coaches nu iemand die bonafide is en nog bij je past ook? Een digitale zoektocht levert al snel een bonte verzameling van al dan niet zelfverklaarde loopbaanbegeleiders op: van twintigers die zelf nog nooit ►

In 2016 kochten

20.546
Vlamingen

een of twee
loopbaancheques

**'Dankzij de
VDAB zitten
alle mogelijke
vormen van
coaching in
de lift.'**

voor een baas hebben gewerkt tot zestigers die net voor hun pensioen voor zichzelf zijn begonnen, van voltijdse professionals tot huisvrouwen die een centje willen bijverdienen. Allemaal spiegelen ze potentiële klanten een prachtige toekomst voor. 'Werk en leven in harmonie!', klinkt het. 'Terug met goesting aan de slag!' 'Word regisseur van je loopbaan!' Zouden ze die grootse beloftes echt kunnen waarmaken? 'Je kunt alleen afgaan op mond-tot-mondreclame en op wat er op de website van een loopbaancoach staat', aldus De Rick. 'Uit een onderzoek dat we bij het HIVA hebben gedaan, blijkt dat mensen niet geneigd zijn om de verschillende aanbieders met elkaar te vergelijken. Nochtans kan het dat een coach je niet bevalt of dat je hem niet vertrouwt, en dan is er niets mis mee om naar een collega over te stappen.'

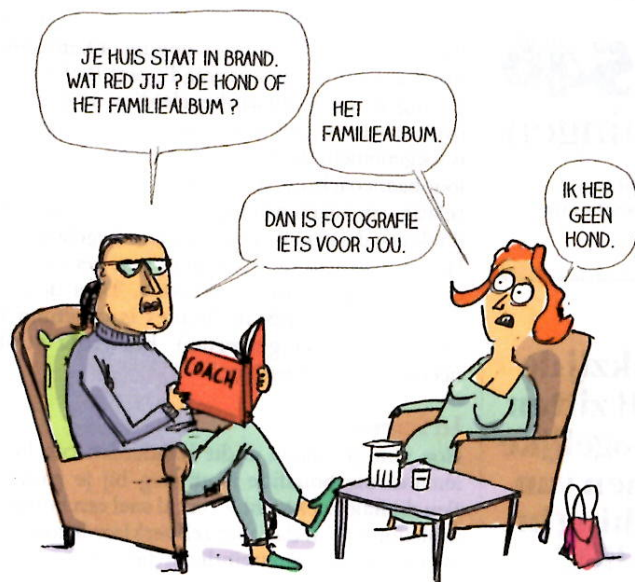
Het beroep van loopbaancoach is niet beschermd en dus kan iedereen morgen zo'n bordje naast zijn voordeur hangen. Ook u en ik. Er zijn wel opleidingen die beloven om, in zeven dagen tot een jaar, een loopbaancoach van je te maken, maar die zijn niet officieel erkend. Om met loopbaancheques te mogen werken – en dat wil natuurlijk iedereen – moet een coach alleen verbonden zijn aan een centrum dat een keurmerk heeft gekregen van de VDAB. Verder is de enige vereiste dat hij drie jaar ervaring heeft met de een of andere vorm van coaching, maar het is aan het centrum om dat te controleren en de coach eventueel extra kwaliteitseisen op te leggen. Sommige zijn op dat vlak behoorlijk streng, andere nemen het niet zo nauw. Vandaar dat er in Vlaanderen een paar coaches aan het werk zijn die hun klanten wel erg weinig bieden in ruil voor een cheque. Skypesessies, bijvoorbeeld, of

In 2016 werden in totaal

27.868
loopbaan-
cheques

verkocht

**Het beroep
van
loopbaan-
coach is niet
beschermd
en dus kan
iedereen
morgen zo'n
bordje naast
zijn voordeur
hangen.**



2929

groepsgesprekken. 'Coach is een modewoord en dus voelen velen zich geroepen', zegt Elie Naudts. 'Het is aan ons om er nauwlettend over te waken dat zij degelijk werk leveren, anders wordt de markt binnen de kortste keren kapotgemaakt. Wij weigeren dan ook coaches die niet aan onze kwaliteitseisen voldoen, maar soms zien we hen dan achteraf toch bij de concurrentie opduiken.'

Ook bij de VDAB is het besef gegroeid dat niet alleen loopbaancentra maar ook individuele coaches aan strikte kwaliteitseisen zouden moeten voldoen. 'Maar het is aan de sociale partners om te beslissen of er nieuwe criteria moeten komen en hoe die er moeten uitzien', zegt VDAB-woordvoester Shaireen Aftab. 'Op dit moment loopt het overleg, maar er is nog geen witte rook.'

De vraag is of strengere regels voor de erkenning van individuele loopbaanbegeleiders zullen volstaan om misbruik uit te sluiten. Zelfs als een coach goed is opgeleid en veel ervaring heeft, wil dat nog niet zeggen dat hij de diensten aanbiedt waarvoor de loopbaancheques zijn bedoeld. 'Het komt bijvoorbeeld geregeld voor dat begeleiders hun klanten helpen om een cv op te maken of sollicitatiebrieven te schrijven', zegt Katleen De Rick. 'Hoewel dat relevant kan zijn, hoort het niet in loopbaanbegeleiding thuis. Daarnaast zien we ook dat de grenzen tussen de verschillende diensten weleens vervagen in centra die van oudsher gespecialiseerd zijn in uitzendarbeid, rekrutering of outplacement.' Dat is ook een doorn in het oog van veel coaches die niet aan zo'n kantoor verbonden zijn. 'Zoiets kan tot belangenvermenging leiden', zegt loopbaancoach Florence Delacave. 'Wie door een werkgever wordt betaald om geschikte kandidaten voor een vacature te vinden, zou geneigd kunnen zijn mensen in loopbaanbegeleiding te stimuleren om van job te veranderen. Dat is niet altijd de beste uitkomst. Integendeel. In de twee jaar dat ik als loopbaancoach werk, heeft er nog maar één klant ontslag genomen.' Aan de andere kant is het natuurlijk heel logisch dat net dat soort bedrijven loopbaanbegeleiding aanbieden. 'My Future Works is in 2013 in de schoot van een rekruteringsbureau ontstaan', vertelt Elie Naudts. 'Mensen die onze selectieprocedures niet haalden, bleven soms met vragen zitten. Welke job zou wel bij hen passen? Wat willen ze eigenlijk zelf? Daarmee is het voor ons begonnen.'

Cursus dauwtrappen

Andere loopbaancoaches hebben ook diensten in de aanbieding die niets met werk of carrière te maken hebben. Life coaching bijvoorbeeld, maar ook psychotherapie, reiki of mindfulness. Op zich is daar niets mis mee zolang de loopbaan- en andere begeleiding netjes uit elkaar worden gehouden en alleen de carrièregesprekken met de cheques worden bekostigd. Maar in de praktijk

is dat niet altijd zo. 'Je hoort de gekste dingen', zegt Delacave. 'Er zijn zelfs mensen die zich loopbaancoach noemen maar hun klanten in de praktijk een cursus dauwtrappen aanbieden.'

Op papier zou de tevredenheidsbevraging die de VDAB systematisch naar alle gebruikers stuurt zulke misbruiken aan het licht moeten brengen. Alleen heeft de klant er soms alle belang bij om te zwijgen. Zeker als hij dankzij loopbaancheques heel goedkoop de een of andere therapie heeft kunnen volgen. Er zijn zelfs huisartsen die patiënten met een zenuwzinking aanraden om loopbaancheques te kopen en een coach te zoeken. 'Veel goedkoper dan psychotherapie en je moet ook minder lang wachten', klinkt het. Alleen zijn de cheques daar helemaal niet voor bedoeld en zijn coaches ook geen therapeuten. 'Wij kijken met onze klanten naar de toekomst terwijl therapeuten vooral naar het verleden kijken', zegt Hallez. 'Soms zijn beide nodig maar ze zijn zeker niet inwisselbaar.' Natuurlijk blijkt er na verloop van tijd soms meer aan de hand te zijn dan het concrete probleem waarmee een klant naar een loopbaancoach is gestapt. 'Is er sprake van zware psychische, medische of sociale problemen, dan moet de klant daarvoor meteen worden doorverwezen naar een gespecialiseerde hulpverlener', aldus De Rick. 'Het kan niet dat een loopbaancoach zich aan zulke complexe kwesties waagt, en al helemaal niet als de begeleiding met loopbaancheques wordt betaald.' Toch gebeurt het soms. Al is het maar omdat de coach in kwestie de ernst van de situatie niet goed heeft ingeschat. 'Dat is de reden waarom ik een cursus over burn-out heb gevolgd', zegt Delacave. 'Ik wil de symptomen kunnen herkennen zodat ik de klant in kwestie meteen kan doorverwijzen.' Ook bij My Future Works worden mensen met een burn-out geweigerd. 'Hen kunnen we gewoon niet helpen', aldus Naudts. 'Het is best mogelijk dat ze loopbaanbegeleiding nodig hebben, maar niet op het moment dat ze helemaal onderin het dal zitten. Pas als ze iets aan hun burn-out hebben gedaan, hebben ze weer de nodige energie.'

Toch gaat het tijdens een loopbaanbegeleiding niet alleen over het werk. Coaches praten met klanten ook over hun partner, kinderen, vrienden en hobby's. 'Mensen hebben de neiging om de oorzaak voor hun moeilijkheden in hun job te zoeken. Ook als dat niet zo is', zegt Delacave. 'Soms blijkt al snel dat ze zich op hun werk slecht voelen doordat ze bijvoorbeeld problemen hebben in hun relatie. Wat mij betreft, is loopbaanbegeleiding aangewezen zodra iemands werk daaronder lijdt.'

Het probleem is dat alleen de loopbaancoach en zijn klant in de kamer zijn tijdens zo'n sessie. Niemand die weet wat daar echt wordt besproken. 'Er bestaan wel regels over de fases waaruit loopbaanbegeleiding moet bestaan, van reflectie tot een actieplan, maar dat valt in de praktijk amper

Een loopbaancoach
krijgt bijna

140
euro
per uur
betaald

te controleren', zegt De Rick. 'Toch niet als men de privacy van de klanten wil respecteren.' Ook dat is een agendapunt tijdens het lopende sociaal overleg over de loopbaancheques. 'Kwaliteitscontrole is zeker een bezorgdheid van de sociale partners', aldus Aftab. 'Op dit moment bekijken ze hoe die nog kan worden verbeterd.'

In afwachting werken de loopbaancoaches gewoon verder. Aan klanten hebben ze alvast geen gebrek. 'We moeten ervan genieten zolang het duurt', zegt Florence Delacave. 'Zoals elke subsidie zullen die loopbaancheques uiteindelijk wel worden geschrapt. Niet dat ik dan met mijn werk zal stoppen, maar ik zal natuurlijk wel minder verdienen.' Zij is niet de enige die vreest dat de cheques zullen verdwijnen of minder lucratief zullen worden zodra de Vlaamse regering de kaasschaaf nog eens moet bovenhalen. Veel coaches verwachten ook dat de hype op een dag voorbij zal zijn waardoor de vraag enorm zal afnemen. 'Vandaar dat wij ook andere soorten coaching, opleidingen en workshops aanbieden, zegt Hallez. 'Het zou meer opbrengen om alleen met loopbaancheques te werken, maar dat is een te groot risico. Voor ons zou het dus geen al te groot drama zijn als de cheques verdwijnen, maar voor honderden andere loopbaancoaches wel.' ●



FLORENCE DELACAVE:
*'Ik heb heel
verschillende
dingen gedaan
in mijn leven.'*

**'Ik ben nu
eenmaal graag
met mensen
 bezig'**

Florence Delacave werkt sinds twee jaar als freelance loopbaancoach. Voorlopig ontvangt ze haar klanten in een zitruimte naast haar woonkamer.

'Mensen nemen mij makkelijk in vertrouwen. Dat is altijd zo geweest. Toen ik nog een winkeltje met geborduurd huislinnen had, belden klanten me soms 's morgens vroeg op om te vragen of we al open waren. Zo graag wilden ze hun verhaal kwijt. Op den duur heb ik een koffiehoeke in mijn atelier geïnstalleerd zodat ik naar hen kon luisteren terwijl ik aan het borduren was. Ik ben nu eenmaal graag met mensen bezig.'

Ik heb heel verschillende dingen gedaan in mijn leven. Ik heb communicatie en talen gestudeerd en daarna werkte ik in de PR, op de Britse ambassade en in de financiële sector. Tot mijn eerste ➤

huwelijk op de klippen liep en ik gezondheidsproblemen kreeg. Toen ben ik met die winkel begonnen. Maar na vier jaar werd het me te zwaar. Ik deed dan ook alles alleen, zowel de productie als de verkoop, en thuis had ik ondertussen een nieuw samengesteld gezin. Omdat ik erover dacht om te stoppen, ben ik in loopbaanbegeleiding gegaan. Daar kwam ik al snel tot de conclusie dat het inderdaad beter was om de winkel te sluiten. Alleen wist ik nog niet wat ik daarna zou gaan doen. Omdat ik dacht dat ik daar met al die tieners in huis iets van kon leren, begon ik aan een opleiding life coaching en daarna deed ik nog een cursus loopbaancoaching. Aanvankelijk was het niet mijn bedoeling om daar mijn job van te maken, maar de mensen op wie ik loopbaanbegeleiding had uitgeprobeerd – dat moest voor de cursus – waren zo tevreden dat ze wilden blijven komen. Zo ben ik erin gerold. Al heel snel heb ik dan een erkend loopbaancentrum gezocht waarvoor ik in onderaanneming kon werken. Erg moeilijk was dat niet.

De voorbije twee jaar heb ik al zo'n 500 uur loopbaanbegeleiding gedaan. Meestal met loopbaancheques. Mensen die daar geen recht op hebben of die krap bij kas zitten, help ik soms gratis. Ik ontvang mijn klanten in een aparte ruimte naast de woonkamer en bij mooi weer soms in de tuin. Maar omdat het hier niet altijd stil is als de kinderen thuis zijn, begin ik binnenkort ook met sessies in een pand in de stad.

De overgrote meerderheid van mijn klanten koopt twee loopbaancheques en volgt in totaal acht uur begeleiding. De eerste vier uur gaan op aan aftasten en vertrouwen opbouwen. Ondertussen leert de klant zichzelf ook al beter kennen. Maar om echt iets in beweging te zetten en tot concrete stappen te komen, heb ik zeker acht uur nodig.

Al mijn klanten zijn trouwens vrouwen. Daar heb ik bewust voor gekozen, want een man vergt een heel andere aanpak. Mannen willen van een coach weten wat ze moeten doen om een nieuwe wending te geven aan hun carrière. Maar ik ben de piloot niet. Ik ben alleen hun copiloot. Het zijn mijn klanten zelf die de knopen moeten doorhakken.' ●

TOM HALLEZ:
'Elke klassieke loopbaanvraag kan in vier uur worden beantwoord.'



'We mogen nooit vergeten dat we met overheidsgeld werken'

Tom Hallez werkt al acht jaar als loopbaancoach en is medeoprichter van YourCoach.

'Vroeger, toen ik nog manager was, moest ik voor mijn werk een week per maand naar de Verenigde Staten. In het begin vond ik dat best fijn, maar na vier jaar werd dat heen en weer reizen

vooral heel vermoeiend. Ik vind het heerlijk dat ik nu gewoon met de fiets van ons kantoor naar het trainingscentrum kan rijden. Veel minder stress.

Er was wel meer wat me stoorde aan mijn job op de salesafdeling van een Amerikaans bedrijf. Er liep daar zo veel fout: collega's waren ongelukkig omdat ze geen erkenning kregen, er werd amper gevolg gegeven aan het evaluatiesysteem, van teamspirit was geen sprake en de HR-afdeling was onze grote vijand. Toch bleef iedereen meedraaien, want we wilden allemaal zo veel mogelijk geld verdienen. Ook ik incasseerde grote bonussen terwijl ik allesbehalve gelukkig was. Heel absurd eigenlijk.

Toen bleek dat ook mijn collega Benjamin zich niet meer goed voelde in zijn job, besloten we om actie te ondernemen. We schoolden ons bij, volgden coachingopleidingen en begonnen 's avonds en in het weekend klanten te ontvangen. In die beginperiode gaven we nog vooral life en relatiecoaching, want loopbaanbegeleiding bestond haast nog niet. Daar voelden we ons zo goed bij dat we acht jaar geleden allebei ons werk opzegden, een bedrijf opstartten en voltijds als coach aan de slag gingen.

In het begin was dat niet eenvoudig, want veel mensen wisten niet eens wat coaching was. Dus busten we folders waarin we onze diensten aanprezen en spraken we bedrijven aan, die soms personeelsleden naar ons doorstuurden. Nu gaat dat allemaal veel vlotter, zeker sinds de lancering van de loopbaancheques. Wie vandaag een loopbaancentrum wil opstarten, heeft het veel makkelijker dan wij destijds.

Ondertussen leiden we hier ook zelf loopbaancoaches op. Die cursus duurt zeven dagen. Dat lijkt misschien kort, maar om de technieken onder de knie te krijgen moet je ze vooral in de praktijk brengen. Niet iedereen mag die cursus trouwens volgen: alleen wie al een algemene coachingopleiding achter de rug heeft, is welkom.

Daarnaast blijven we natuurlijk zelf loopbaanbegeleiding geven. Daarvoor doen we ook een beroep op freelancers: allemaal mensen die we kennen omdat ze bij ons een traject hebben doorlopen. De meeste klanten hebben genoeg aan één loopbaancheque, want elke klassieke loopbaanvraag kan in vier uur worden beantwoord. Natuurlijk kan ik acht of zelfs twaalf uur met mijn klanten zitten babbelen, maar dat zou niet efficiënt zijn. Uiteindelijk werken we met overheidsgeld. Dat mogen we nooit vergeten.' ●